

VANHEMPIEN KOKEMUKSIA KODIN JA KOULUN
YHTEISTYÖSTÄ MELLUNMÄEN ALA-ASTEEN
ALKUOPETUKSESSA

Tiina Valkonen
Opinnäytetyö, kevät 2010
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak Etelä, Helsinki
Sosionomi (AMK) +
lastentarhanopettajan kelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Valkonen, Tiina. Vanhempien kokemuksia kodin ja koulun yhteistyöstä Mellunmäen ala-asteen alkuopetuksessa. Helsinki, kevät 2010, s. 48, 1 liite. Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä, Helsingin toimipiste. Sosiaalialan koulutusohjelma, sosionomi (AMK), lastentarhanopettaja.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kuvata Mellunmäen ala-asteen ekaluokkalaisten vanhempien kokemuksia kodin ja koulun yhteistyöstä lukuvuonna 2009-2010. Opinnäytetyö liittyy Koulu lapsen hyvinvointia tukemassa -hankkeeseen, joka keskittyy erityisesti lapsen koulupolun siirtymävaiheisiin. Tutkimusongelmani on ollut selvittää vanhempien tyytyväisyyttä lukuvuoden aikana toteutuneeseen yhteistyöhön koulun kanssa ja saada selville, mitä he toivoisivat lisää yhteistyöltä. Tavoitteena on myös selvittää, ovatko he tyytyväisiä Mellunmäen ala-asteen tapaan ottaa vastaan ekaluokkalainen ja huomioida ekaluokkalaisten vanhempia koulunaloitusvaiheessa.

Tutkimus on sekä kvantitatiivinen että kvalitatiivinen. Tutkimusaineisto koostuu 35 kyselylomakkeesta sekä kahdesta haastattelusta. Aineisto on kerätty kevään 2010 aikana. Tutkimuksen numeerinen aineisto on analysoitu Webropol -ohjelman avulla ja avoimet kysymykset on analysoitu käyttäen sisällönanalyysia.

Tutkimustulokset osoittavat, että vanhemmat ovat pääasiassa tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyöhön. He toivoisivat jossain määrin lisää henkilökohtaisia keskusteluja opettajan kanssa. Tulokset osoittivat, että vanhempainiltoihin toivottaisiin lisää yhteistä keskustelua lapsen kasvatukseen liittyvistä teemoista ja vanhempien vertaistuen mahdollistamista. Vastauksista kävi ilmi joidenkin vanhempien toiveet saada koulupäivän tapahtumista enemmän tietoa. Vuoden aikana järjestettyihin tilaisuuksiin vanhemmat olivat pääasiassa tyytyväisiä.

Asiasanat: kodin ja koulun yhteistyö, kasvatuskumppanuus, siirtymävaihe, koululaisten vanhemmat, ensimmäinen kouluvuosi

ABSTRACT

Valkonen, Tiina. Parents' experiences on the collaboration between home and school during the initial teaching period at Mellunmäki primary school. 48 p., 1 appendix. Language: Finnish. Helsinki, Spring 2010.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Degree Bachelor of Social Services, kindergarten teacher.

The objective of the thesis was to describe parents' experiences on cooperation between home and school. The informants for the study were the parents whose children studied the first year at Mellunmäki primary school. The thesis was a part of a project called "School's role in supporting the well-being of children", which concentrated specifically on the transitional phases of a child's school path.

The quantitative and qualitative research methods were used in the study. The research material consisted of 35 questionnaires and two interviews. The numerical material was analysed by using the Webropol program and the open questions were analysed by using content analysis.

The study aimed to clarify how satisfied the parents were with the cooperation with school during the school year and to find out how they wanted to improve this collaboration. Another objective was to investigate whether the parents were satisfied with the introduction of the school for the first graders.

The results showed that the parents were very satisfied with the collaboration between home and school. However, some parents wanted to have more personal discussions with the teacher.

Keywords: first grader, transitional phase, cooperation.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TUTKIMUSMETODIT	7
2.1 Koulu lapsen hyvinvointia tukemassa- hanke	7
2.2 Tutkimuksen tavoitteet	8
2.3 Kyselylomake	8
2.4 Kyselyn toteutus	10
2.5 Aineiston analysointi	10
3 KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ	12
3.1 Kodin ja koulun yhteistyö opetussuunnitelman perusteissa ja lainsäädännössä ...	12
3.2 Kodin ja koulun yhteistyön merkitys	13
3.3 Kodin ja koulun yhteistyön kehittäminen	14
3.5 Kasvatuskumppanuus	16
3.6 Vanhempainiltojen kehittäminen Mellunmäessä	17
3.7 Vanhempaintapaamiset	18
3.8 Lukuvuoden aikana toteutuneita yhteistyön muotoja Mellunmäessä	19
3.9 Kohti osallistavaa toimintakulttuuria	20
3.10 Vanhempien vertaistuki	21
5 TUTKIMUSTULOKSET	23
5.1. Yhteistyön määrä ja laatu	23
5.2 Yhteistyö luokanopettajan kanssa	23
5.2.2. Lisää henkilökohtaisia keskusteluja	24
KUVIO 1. VANHEMPIEN OSALLISTUMINEN YHTEISTYÖHÖN	26
5.3 Vanhempien tyytyväisyys järjestettyihin tilaisuuksiin	27
5.5. Vanhemmat yhteisen vastuun kantajina	28
5.5.5 Vanhempien vertaistuki	30
6 POHDINTA	31
6.1 Tulosten pohdinta	31
6.2 Tutkimusmenetelmän pätevyys ja tulosten luotettavuus	32

6.3 Johtopäätökset	35
LÄHTEET:.....	37
LIITE: KYSELY VANHEMMILLE.....	41

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni liittyy Koulu lapsen hyvinvointia tukemassa -hankkeeseen, joka toteutetaan kolmella koululla pääkaupunkiseudulla. Hankkeen tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten psykososiaalista hyvinvointia muun muassa varhaisen tuen ja kouluyhteisön yhteisöllisyyden lisäämisen avulla. Hanke kohdistuu kahteen lapsen ja nuoren elämän tärkeään vaiheeseen: koulun aloitukseen ja yläasteelle siirtymiseen. (Lapsen ääni koulussa 2009.)

Opetussuunnitelman perusteissa kerrotaan, että erilaisia kodin ja koulun vuoropuhelua tukevia yhteistyön muotoja tulee kehittää koko perusopetuksen ajan ja erityisesti siirtymä- ja luokka-asteelta toiselle tai muissa siirtymävaiheissa. Lapsen siirtyessä esiopetuksesta kouluun koulun tulisi jatkaa esiopetuksen aikana syntynyttä yhteistyötä ja tarjota vanhemmille mahdollisuutta keskinäiseen vuorovaikutukseen. (Opetushallitus 2004.)

Opinnäytetyöni tutkii ekaluokkalaisten vanhempien kokemuksia kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä Mellunmäen ala-asteella. Valitsin tämän aihealueen tutustuessani Koulu lapsen hyvinvointia tukemassa -hankkeeseen työharjoittelun aikana. Koska hanke kohdistuu siirtymävaiheisiin, halusin saada selville vanhempien kokemuksia siirtymävaiheen sujumisesta. Hankkeen tavoitteena on myös lisätä kouluyhteisön yhteisöllisyyttä. Toivon, että tutkimustulokseni auttavat opettajia saamaan yhä paremmin vanhemmat mukaan osaksi kouluyhteisöä.

Työni on saanut vaikutteita Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjänä -hankkeesta, jossa yhtenä osana tarkasteltiin vanhempien tyytyväisyyttä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Hanke myös tuotti raportissaan erilaisia hyvien käytänteiden malleja, joista erityisesti kasvatuksellista keskustelua sisältävän vanhempainillan malliin olen paneutunut tässä työssäni.

2 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET JA TUTKIMUSMETODIT

2.1 Koulu lapsen hyvinvointia tukemassa- hanke

Opinnäytetyöni liittyy koulu lapsen hyvinvointia tukemassa -hankkeeseen. Hankkeen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten psykososiaalista hyvinvointia ja mielenterveyttä, tukea vanhemmuutta ja ammattilaisten kasvatustehtävää, helpottaa ongelmien tunnistamista ja varhaista tukea sekä lisätä kouluyhteisön yhteisöllisyyttä. (Lapsen ääni koulussa 2009.)

Hankkeessa vahvistetaan koululaisten lähitukea, kehitetään lasten ja vanhempien vertaisryhmätoimintaa ja edistetään monialaista yhteistyötä koulukontekstissa. Kohderyhmänä ovat koululaiset, heidän perheensä ja kouluyhteisön työntekijät. Hanke toteutuu Mellunmäen ala-asteella Helsingissä ja Päivänkehrän koululla Espoossa. Hankkeen taustan ja tavoitteiden kuvauksessa on mainittu, että suomalaislapset pärjäävät tiedollisten ja taidollisten kykyjensä puolesta erittäin hyvin kansainvälisessä kouluvertailussa, mutta kouluviihtyvyys on heikommalla tasolla. Lasten pahoinvointi on lisääntynyt ja sitä voitaisiin ehkäistä varhaisen tuen ja kouluyhteisön yhteisöllisyyden avulla. (Lapsen ääni koulussa 2009.)

Hanke kohdistuu erityisesti lapsen koulupolun siirtymävaiheisiin: koulun aloitukseen ja yläasteelle siirtymiseen. Tästä syystä myös minun työni paneutuu turvallisen ja sujuvan siirtymävaiheen tutkimiseen Mellunmäen ala-asteella. Hankkeen tavoitteena on myös kasvatuskumppanuuden edistäminen tiivistämällä yhteistyötä kodin ja koulun välillä. Minun työni tutkii kasvatuskumppanuuden toteutumista Mellunmäessä. Suoritin syksyllä 2009 kyseisellä koululla työharjoittelun, joka oli osa hankkeen toimintaa. Työharjoitteluni yhteydessä syntyi idea opinnäytetyöni aiheesta ja keskustelin siitä hankkeen työntekijöiden sekä koulun henkilökunnan kanssa. (Lapsen ääni koulussa 2009.)

2.2 Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää vanhempien kokemuksia kodin ja koulun yhteistyöstä Mellunmäen ala-asteella. Tiedonantajina ovat vanhemmat, joiden lapsi on ensimmäisellä luokalla. Tutkimus kohdistuu alkuopetukseen, sillä Koulu lapsen hyvinvointia tukemassa -hankkeessa keskitytään erityisesti siirtymävaiheisiin.

Työni on tarkoitus tuottaa tietoa Mellunmäen ala-asteelle siitä, miten tyytyväisiä vanhemmat ovat yhteistyöhön ja millaisia toivomuksia heillä on yhteistyön kehittämiseksi. Hankkeelle tutkimus tuottaa tietoa vanhempien kokemuksista siirtymävaiheen sujumisesta ja yhteistyöstä koulun kanssa. Myös Ensio -verkostolle (esi -ja alkuopetuksen verkosto Helsingissä) työ tuottaa samankaltaista tietoa.

2.3 Kyselylomake

Opinnäytetyöni käynnistyi lokakuussa 2009 ollessani työharjoittelussa Mellunmäen ala-asteen alkuopetuksen luokilla. Harjoittelussa ollessani sain idean kodin ja koulun yhteistyön sekä siirtymävaiheen tutkimisesta. Esitin idean rehtorille ja alkuopetuksen erityisopettajalle ja se sai myönteistä vastakaikua.

Pohtiessani keinoja saada vastaus tutkimusongelmaani päädyin siihen, että vanhemmat tulisivat olemaan tiedonantajia. Heillä olisi vielä mielessä melko tuore kokemus lapsensa siirtymävaiheen sujumisesta. Olin myös kiinnostunut kuulemaan heidän kokemuksiinsa kodin ja koulun yhteistyöstä ja arvelin sen voivan kehittää koulun toimintaa.

Laadin ekaluokkalaisten vanhemmille kyselylomakkeen. Taustatietoina halusin tietää vastaajan sukupuolen sekä onko perheessä muita koululaisia. Tuloksissa on kiinnostavaa nähdä, eroavatko ensimmäisen lapsensa kouluun saattaneiden vanhempien vastaukset niiden perheiden kokemuksista, joilla on jo useampi lapsi aloittanut koulunkäynnin.

Hyödynsin lomakkeen kysymyksissä Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjänä -hankkeen vanhempienkyselyn kysymyksiä, sillä niistä useat vastaavat tutkimus-

ongelmaani. Olin yhteydessä hankkeen projektipäällikkönä työskennelleeseen Sari-Nina Kaidesojaan ja sain häneltä luvan hyödyntää ja soveltaa kysymyksiä työssäni. Karsin kysymyksistä sellaiset, jotka olivat kehitetty päivähoidon kontekstiin ja hyödynsin koulukontekstiin parhaiten sopivia kysymyksiä.

Keskusteltuani rehtorin kanssa Mellunmäen ala-asteen koulun aloitukseen liittyvistä tapahtumista ja käytänteistä päädyin kysymään vanhemmilta palautetta näistä tapahtumista ja arvioimaan niiden onnistumista. Koska työni tutkii kasvatuskumppanuuden toteutumista, halusin myös kysyä, tuntevatko vanhemmat kasvatuskumppanuuden käsitettä sekä kuinka yhteydenpito on sujunut koulun henkilökunnan kanssa.

Hankkeen yhtenä tavoitteena on kouluyhteisön yhteisöllisyyden lisääminen. Vanhempien osallisuuden vahvistaminen kouluyhteisössä tukee mielestäni kouluyhteisön yhteisöllisyyttä. Myös laatua kodin ja koulun yhteistyöhön -työryhmä mainitsee, että vanhempien kanssa yhdessä voidaan kehittää yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistävää toimintaa (Opetushallitus 2007). Tämän vuoksi halusin kuulla vanhemmilta mahdollisia ideoita kouluyhteisön yhteisöllisyyden lisäämisestä.

Laatua kodin ja koulun yhteistyöhön -työryhmä on maininnut raportissaan, että opettajien olisi hyvä ottaa vanhempia mukaan kantamaan vastuuta kodin ja koulun yhteistyöstä. Laadukkaassa yhteistyössä yhteistyön toteuttamisen vastuuta jaetaan opettajien ja vanhempien kesken. (Opetushallitus 2007.) Halusin kyselyn avulla saada selville, ovatko vanhemmat Mellunmäessä kantaneet vastuuta yhteistyön toteuttamisesta. Kysyin, ovatko he kantaneet vastuuta ja jos ovat, niin kuinka usein.

2.4 Kyselyn toteutus

Sain Helsingin kaupungin Opetusvirastosta tutkimusluvan maaliskuuksi 2010. Maaliskuun alussa toimitin ensimmäisten luokkien opettajille kyselylomakkeet paperiversiona. Opettajat jakoivat kyselyt koteihin lapsen reissuvihon välissä ja pyysin heitä vielä ilmoittamaan kyselystä vanhemmille sähköisessä reissuvihossa Wilmassa.

Annoin vastaajille viikon vastausaikaa. Jaoin kyselyitä 48. Erityisluokkien opettajien kanssa päädyimme siihen, että he jakavat kyselyt niihin koteihin, joissa ainakin toinen vanhemmista ymmärtää suomen kieltä. Jos vieraskieliset vanhemmat olisivat vastanneet kyselyyn ymmärtämättä riittävän hyvin kysymyksiä, olisi se vääristänyt tutkimustuloksia. Sain 35 kyselyvastausta takaisin eli vastausprosentti oli 73. Tämä vastausprosentti oli riittävä tutkimuksen tavoitteiden kannalta. Uudet tapaukset eivät olisi tuottaneet enää tutkimusongelman kannalta uutta tietoa.

Kyselyn lopussa tarjosin vanhemmille myös mahdollisuutta jättää yhteystietonsa mahdollista haastattelua varten. Haastateltaviksi ilmoittautui neljä äitiä, joista valitsin kaksi ilmoittautumisjärjestyksessä. Mikäli aikaa tutkimuksen tekoon olisi ollut enemmän, olisin voinut haastatella kaikki neljä äitiä. Haastattelussa kävimme läpi haastateltavan kyselylomakkeen ja tein tarvittaessa lisäkysymyksiä.

2.5 Aineiston analysointi

Käytin tutkimuksessani sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia menetelmiä. Kvantitatiivisella osuudella pyrin saamaan kokonaiskuvaa vanhempien tyytyväisyydestä yhteistyöhön. Avoimilla kysymyksillä pyrin saamaan selville vastauksiin tarkempia perusteluja ja toiveita yhteistyön kehittämiseksi.

Ensimmäiseksi tarkistin aineiston läpi ja selvitin, onko vastauksissa mahdollisia virheitä. Niitä ei löytynyt, joten minun ei tarvinnut hylätä yhtään kysymyslomaketta. Analyysivaiheessa tietoa ei tarvinnut tarkentaa uusintakyselyllä, mutta toteutin kaksi haastattelua saadakseni niiden kautta tarkennusta. Aloitin aineiston käsittelyn analysoiden

kysymyksiä järjestyksessä aloittaen ensimmäisestä kysymyksestä. Hahmottelin käsitte-lyssä olevan kysymyksen vastauksia läpi. Mikäli kysymyksessä oli tyytyväisyyttä mit-taava kysymys, jaoin vastaukset tyytyväisyyden mukaan kolmeen luokkaan. Nämä kol-me luokkaa olivat kiitettävä, melko hyvä ja tyydyttävä. Luokkien muodostumisen pe-rusteena oli siis vastaajien samankaltainen näkemys kysyttyyn asiaan. Laskin kunkin luokan prosenttiosuuden Webropol-ohjelman avulla.

Järjestin avoimet vastaukset vielä aihealueittain teemoihin. Vastauksissa toistuvia tee-moja olivat henkilökohtaiset keskustelut opettajan kanssa, luokka -ja koulukohtainen yhteistyö, vanhemmat vastuun kantajina ja vertaistuki. Pyrin saamaan avoimista vasta-uksista selville vanhempien kokemuksia mahdollisimman tarkasti. Peilasin ja vertailin saamiani vastauksia aikaisempiin aiheesta tehtyihin tutkimuksiin.

3 KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ

3.1 Kodin ja koulun yhteistyö opetussuunnitelman perusteissa ja lainsäädännössä

Valtakunnallisessa perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa sanotaan kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä seuraavasti:

Lapsi ja nuori elää samanaikaisesti sekä kodin että koulun vaikutuspiirissä. Tämä edellyttää näiden kasvatusyhteisöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 20.)

Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa häntä opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. Oppilaan vanhemmille yhteistyö antaa tärkeää tietoa lapsensa oppimisesta ja kasvusta ja niiden tukemisen mahdollisuuksista. (Opetushallitus 2007, 3 – 4.)

Kodilla ja koululla on lasten ja nuorten kasvussa, kehityksessä ja oppimisessa omat, toisiaan täydentävät tehtävänsä. Opetussuunnitelman perusteissa on määritelty nämä tehtävät siten, että kodilla on ensisijainen kasvatusvastuu lapsesta. Koulun tehtävänä on puolestaan tukea vanhempia tässä kasvatustehtävässä ja vastata lapsen kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä. (Opetushallitus 2004, 20.)

Jotta vanhemmat voisivat tukea lastensa koulunkäyntiä mahdollisimman hyvin, heidän täytyy tuntea koulun arkea ja opettajan työtapoja. Vanhempien tulee saada tietoa opetussuunnitelmasta, arvioinnista, koulun ja opettajan käytännöistä, tukipalveluista ja lapsensa oppimisesta. (Opetushallitus 2007.)

Perusopetuksen opetussuunnitelmassa määritellään, että ensimmäisten vuosiluokkien aikana tulisi jatkaa esiopetuksen aikana syntynyttä yhteistyötä ja luoda myös pohja huoltajien keskinäiselle vuorovaikutukselle. Erilaisia yhteistyön muotoja tulisi kehittää koko perusopetuksen aikana, mutta erityisesti siirryttäessä luokka-asteelta toiselle tai muissa siirtymävaiheissa. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 22.)

Vuoteen 2004 saakka kodin ja koulun yhteistyöstä ei ollut selkeitä kirjattuja periaatteita opetussuunnitelmassa. Niinpä yhteistyön laadullinen sisältö ja käytänteet ovat vaihdelleet paljon eri opettajien, luokkien ja koulujen välillä. (Launonen, Pohjola & Holma 2004, 97.)

Vuoden 1994 opetussuunnitelman perusteissa todetaan kuitenkin alkuopetuksesta, että koulun aloittamisen tulisi olla lapselle turvallinen siirtymävaihe uuteen yhteisöön. Tämän vuoksi lapsen kasvuympäristöjen kohtaaminen ja yhteistyö on välttämätöntä ja edellyttää yhteisiä sopimuksia ja tavoitteita. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 1994 Siniharjun 2003 mukaan, 25.)

Perusopetuslaissa (628/1998, § 17, § 18, § 22) ja – asetuksessa (454/2003) on säädetty vanhempien oikeudesta tulla kuulluksi. Vanhemmilla tulee järjestää mahdollisuus tulla kuulluksi omaa lastaan koskevissa päätöksissä. Lapselle ja hänen huoltajalleen varataan tällöin mahdollisuus tutustua päätöksen perusteena olevaan aineistoon ja annetaan mahdollisuus lausua oma mielipiteensä asiasta.

Perusopetuslaissa (477/2003, § 26) on määritelty huoltajan tehtäväksi huolehtia siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritetuksi. Opettajan velvollisuus on seurata oppilaan poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle. Vastavuoroisesti koulun puolelta olisi toivottavaa, että lapsen ollessa sairaana myös kouluun ilmoitetaan lapsen poissaolosta (Opetushallitus 2007).

3.2 Kodin ja koulun yhteistyön merkitys

Toimivalla kodin ja koulun yhteistyöllä on havaittu olevan monia myönteisiä vaikutuksia. Se vaikuttaa positiivisesti oppilaiden koulumenestykseen, kotiläksyjen tekemiseen sekä heidän asenteeseen koulutyötä kohtaan. Yhteistyöllä on myönteisiä vaikutuksia koulun ja luokan ilmapiiriin. (Launonen ym. 2004, 97.)

Kodin ja koulun yhteistyö saa myös tärkeän roolin, kun esimerkiksi lapsen koulumenestys heikkenee tai lapsi joutuu kiusatuksi. Kun koulu ja vanhemmat yhdessä puuttuvat

vaikeaan tilanteeseen, saa lapsi kokea, että hänestä välitetään. Jotta yhteistyö toimisi hankalissakin tilanteissa, on tärkeää, että kodin ja koulun välille on rakennettu yhteys jo aiemmin. Yhteistyön rakennusvaiheessa olisi tärkeää löytää molempia osapuolia motivoivat toimintatavat ja myönteinen perusvire yhdessä toimimiselle. (Launonen ym. 2004, 95; Lämsä 2009, 55–57.)

Vanhemmat tarvitsevat monenlaista tietoa koulusta. Heillä ei ole luonnostaan sitä tietoa oppimisesta, opettamisesta ja koulusta, joka opettajille on osa ammattitaitoa. (Opetushallitus 2007, 22.) Tutkimuksessa ”Valmis ja hyvä ei enää kasva. Kuva Alli Kantolan opettajuudesta” Alli Kantola kertoo kutsuneensa vanhempia luokkaan seuraamaan opetusta. Hänen mielestään yksittäiset vanhempien luokassa käynnit ovat hyödyllisempiä kuin suuret vanhempainillat. On helpompi keskustella lapsen kanssa kotona koulupäivästä, kun tietää siitä mahdollisimman paljon. (Halmio 1997, 83.)

3.3 Kodin ja koulun yhteistyön kehittäminen

Vanhemmilla ja koululla tulisi olla yhteinen käsitys yhteistyön päämäärästä, tarkoituksesta ja tavoitteista (Opetushallitus 2007). Koulun ja kodin yhteistyö sisältää erilaiset toimivat yhteydenpitotavat ja yhteisen keskustelun kasvatuksen tavoitteista. Kodin ja koulun yhteistyön toimivuuteen vaikuttaa sekä opettajan aktiivisuus että koulun ilmapiiri. (Launonen & Pulkkinen 2004, 33.) Yhteistyön muotoja tulee kehittää erityisesti siirtymävaiheissa, esimerkiksi lapsen siirtyessä esikoulusta kouluun (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004, 22.).

Suomen vanhempainliitto ja opetushallitus kokosivat asiantuntijoiden työryhmän, joka kokosi kodin ja koulun yhteistyön laatutekijöitä koskevan materiaalin. Työryhmä muun muassa painottaa, että yhteistyöhön tulee kiinnittää huomiota rakenteissa ja opettajan työajan suunnittelussa, jotta siihen olisi tarvittavat resurssit.

Työryhmän mukaan laadukas kodin ja koulun välinen yhteistyö edellyttää usein myös opettajien täydennyskoulutusta. (Opetushallitus 2007.) Nykyinen opettajankoulutus antaa vain vähän valmiuksia vanhempien kohtaamiseen. Tutkimuksen mukaan valtaosa

luokanopettajista kokee henkilökohtaiset tapaamiset vanhempien kanssa haasteellisiksi ja vain kymmenen prosenttia kokee saaneensa siihen koulutuksesta riittävät valmiudet. (Launonen ym. 2004, 94.) Kuitenkin toinen tutkimus osoittaa, että vanhemmat toivovat kodin ja koulun väliseltä yhteistyöltä ensisijaisesti henkilökohtaisia keskusteluja opettajan kanssa (Launonen ym. 2004, 93).

Valtakunnallisessa lasten sosiaalisen pääoman tukemiseen keskittyvässä Mukava-hankkeessa huomioitiin opettajien koulutustarve ja kehitettiin vuosittain koulutusta 1. ja 7. luokkien opettajille. Koulutus liittyi kodin ja koulun yhteistyötaitoihin ja vanhempien ryhmäytymisen tukemiseen yhteistyön alussa. (Mukava-hanke 2005.)

On tärkeää, että koulussa opettajat jakavat keskenään kokemuksia kodin ja koulun yhteistyöstä, sen onnistumisista ja haasteista. Tutkijat Williams ja Chavk ovat esittäneet seitsemän peruspiirrettä, jotka ovat yhteisiä onnistuneille kodin ja koulun yhteistyöohjelmille. Niitä ovat (1) kirjoitetut toimintaperiaatteet ja kirjoitettu yhteistyöohjelma, (2) koulun hallinnon tuki, (3) koulutusta sekä vanhemmille että opettajille, (4) kumppanuus lähtökohtana, (5) molemminpuolinen kommunikointi, (6) yhteistyöverkosta ja (7) säännöllinen ohjelman arviointi. (Siniharju 2003, 18.)

3.4 Sujuva siirtymävaihe edellyttää yhteistyötä eri toimijoiden välillä

Sujuva nivelvaihe edellyttää toimintaympäristöjen yhteistyötä ja vuorovaikutusta. Lapsen siirtyessä esikoulusta kouluun toimintaympäristöjen yhteistyö koskee esiopetuksen ja koulun välistä yhteistyötä sekä vanhempien ja koulun henkilökunnan kanssa tehtävää yhteistyötä. (Kaidesoja, Kirves, Nieminen, 2008, 6.)

Tutkijat Heikkinen ja Peltola tutkivat siirtymävaihetta opettajien näkökulmasta. Luokanopettajille ja esiopettajille tehdyssä siirtymävaiheen kyselyssä opettajat pitivät tärkeänä tiedonsiirtoa lapsen siirtyessä esiopetuksesta kouluun. Luokanopettajat totesivat, että yhteistyöllä taataan opetuksellinen jatkumo ja näin oppilasta ajatellen aikaa ei mene hukkaan. Esiopettajat painottivat tiedonsiirrossa lapsen vahvuuksien esille tuomista, jotta välttyttäisiin lasta leimaavalta tiedolta. Tietoa tulee saada kokonaisvaltaisesti lapsen

oppimistilanteesta ja yksilökohtaisesta tavoitteiden asettelusta. (Heikkinen & Peltola 2008, 84.)

Siirtymävaiheessa toimintaympäristöjen yhteistyö koskee myös kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Opetussuunnitelman perusteissa edellytetään opettajalta ja koululta kasvatusyhteisöjen vuorovaikutuksen ja yhteistyön käynnistämistä, sillä lapsi elää samanaikaisesti sekä kodin että koulun vaikutuspiirissä. Tasapainoisen kasvun ja hyvän oppimisen tukemiseen tarvitaan vanhempien ja opettajan välistä vuorovaikutusta. (Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004.)

3.5 Kasvatuskumppanuus

Kasvatuskumppanuudella tarkoitetaan työntekijöiden ja lapsen vanhempien yhteistyötä, jolla tuetaan lapsen yksilöllistä kasvua, kehitystä ja oppimista. Yhteistyön lähtökohtana on, että vanhempien ja työntekijöiden tiedot lapsesta ovat samanarvoisia, vaikka olisivat sisällöltään erilaisia. Kasvatuskumppanuuden periaatteita ovat kuuleminen, kunnioitus, luottamus ja dialogi. Kuulemisella tarkoitetaan tässä yhteydessä, että tietoisesti kuunnellaan toisen puhetta ja ajatuksia. Kunnioitus merkitsee toisen erilaisuuden hyväksyvää asennetta ja sitä, että vuorovaikutussuhteessa on tilaa myös toisistaan eriäville mielipiteille. Luottamuksellinen dialogi mahdollistuu, kun kuuleminen ja kunnioitus ovat synnyttäneet suhteen, jossa kaikilla osapuolilla on tilaa tulla näkyväksi omine ajatuksineen ja tunteineen. (Kaskela & Kekkonen, 2006, 17.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2005) todetaan kasvatuskumppanuudesta seuraavasti:

Kasvatuskumppanuudessa yhdistyvät lapselle kahden tärkeän tahon, vanhempien ja varhaiskasvattajien tiedot ja kokemukset. Vanhempien ja kasvattajien tiedot yhdessä luovat parhaat edellytykset lapsen hyvinvoinnin turvaamiselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2005.)

Kasvatuskumppanuus -termiä käytetään erityisesti varhaiskasvatusympäristössä eli päivähoidossa, mutta sen ajattelua sovelletaan myös koulussa. Termi ei ole koulumaailmassa kuitenkaan niin yleinen kuin päivähoidossa ja uskoisin tämän johtuvan siitä, että

opettajan rooli on enemmän asiantuntijamainen kuin päiväkodissa. Koulussa opettajan ensisijainen tehtävä on varmistaa lapsen oppiminen kun taas päivähoidossa keskitytään lapsen kasvattamiseen ja käytöstapoihin. Koulussa hyvä esimerkki kasvatuskumppanuuden toteutumisesta on viime vuosina kehitetyt arviointikeskustelut. Niissä opettaja, vanhempi ja lapsi arvioivat yhdessä lapsen koulunkäynnin sujumista ja jokaisella osapuolella on mahdollisuus tulla kuulluksi.

3.6 Vanhempainiltojen kehittäminen Mellunmäessä

Sain työhöni virikkeitä Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä -hankkeesta. Kyseisessä hankkeessa kehitettiin malli osallistavasta vanhempainillasta. Tavoitteena oli kehittää toimintaa siten, että syntyisi kasvatuksellista keskustelua vanhempien välille. Mallin mukaan opettaja tai rehtori avaa illan noin 10 minuutin tiedottavalla osuudella, jonka jälkeen opettaja jakaa vanhemmat pienempiin ryhmiin ja antaa keskusteluille aiheet. Aiheet liittyvät lapsen ikäkauteen, kasvatukseen, yhteistyön pelisääntöihin tai muuhun vanhempia yhdistävään teemaan. Lopuksi ryhmien tuotoksista ja ajatuksista keskustellaan vielä yhteisesti. (Kaidesoja ym. 2008, 25.)

Vanhempainiltojen järjestäjien toiveena oli, että vanhempainilloissa mahdollistuisi vanhempien vuorovaikutus muiden vanhempien ja vanhempainiltojen ohjaajien välillä. Pienryhmäkohtaiset vanhempainillat koettiin hyvin toimivaksi vaihtoehdoksi vuorovaikutuksen syntymisen kannalta. Kaikkien yhteisenä toiveena oli, että tiedotettavia asioita käytyäisiin läpi lyhyesti ja yhteiselle keskustelulle varattaisiin riittävästi aikaa. (Kaidesoja ym. 2008, 35–36.)

Vanhemmille toimittamani kyselyn kautta selvitin, kiinnostaisiko heitä käydä kasvatuksellista keskustelua vanhempainilloissa ja minkälaiset aiheet kiinnostavat heitä. Hypoteesini oli, että vanhempia voisi kiinnostaa keskustella lapsensa kasvuun liittyvistä aiheista toisten vanhempien kanssa ja tämä myös auttaisi tutustumaan muihin vanhempiin.

Mellunmäen ala-asteella on kehittymässä lisäksi uudenlainen vanhempaintapaamisten malli. Opettaja kutsuu vanhemmat aamukahville, joka on vapaamuotoinen ja rento yhteinen tapaaminen. Tilaisuudessa lapset voivat esiintyä ja vanhemmilla on aikaa keskustella keskenään ja opettajan kanssa. Opettaja myös laittaa lapset työskentelemään, jolloin vanhemmilla on tilaisuus seurata lapsensa arkista työskentelyä koulussa.

3.7 Vanhempaintapaamiset

Useat tutkimukset ovat osoittaneet, että vanhemmat pitävät tärkeimpänä yhteistyön muotona opettajan ja vanhemman henkilökohtaista keskustelua. Torkkeli tutki 13 helsinkiläiskoulun ensimmäisen luokan oppilaiden isien käsityksiä kodin ja koulun yhteistyöstä 1998–1999. Isät toivoivat ensisijaisesti henkilökohtaisia keskusteluja opettajan kanssa. Myös Syrjälä, Annala ja Willman saivat vastaavia tuloksia tutkiessaan viiden ala-asteen vanhempien mielipiteitä. (Siniharju 2003, 18.)

Espoossa kodin ja koulun yhteistyöfoorumi KoKoEspoo ry tutki vanhempien ja opettajien käsityksiä yhteistyöstä. Vanhempaintapaamisissa tärkeäksi vanhemmat ilmoittivat opettajan tapaamisen kasvotusten ja tiedon saamisen oman lapsen oppimisesta. Muutama vanhempi kertoi myös pitävänsä tärkeänä yhteisistä tavoitteista sopimisen sekä mahdollisuuden antaa opettajalle palautetta. Myös tiedon saamista koko luokan toiminnasta pidettiin tärkeänä. (KoKoEspoo 2009.)

Seikkula (2000) on tutkinut vanhempaintapaamisten keskustelujen sisältöä ja etenemistä. Lapsen mukanaoloa keskusteluissa pidettiin tärkeänä, sillä silloin hän kuuli, mitä aikuiset puhuivat häntä koskevista asioista. Oppilas kertoi omasta koulutyöstään, hyvistä ja huonoista puolistaan sekä toiveistaan. Kokemukset vanhemman, lapsen ja opettajan välisestä keskustelusta ovat olleet myönteisiä. Näitä keskusteluja toteutetaankin valtaosassa kouluja arviointikeskustelun merkeissä. (Siniharju 2003, 18.)

3.8 Lukuvuoden aikana toteutuneita yhteistyön muotoja Mellunmäessä

Yhteistyö kodin ja koulun välillä saa alkunsa Mellunmäen ala-asteella, kun tulevat eka-luokkalaiset pääsevät tutustumaan kouluun vanhempiensa kanssa toukokuussa (Mellunmäen ala-aste 2009b). Tässä tilaisuudessa tulevat oppilaat pääsevät tutustumaan opettajan johdolla luokkaan. Tällä välin rehtori esittelee koulun käytäntöjä vanhemmille. Kun koulu alkaa elokuussa, vanhemmat saattavat ja hakevat lapsensa koulusta (Siikaniemi 2009). Ensimmäinen vanhempainilta järjestetään pian koulun alkamisen jälkeen. Joulukuussa vanhemmat saapuvat yhdessä lapsensa kanssa arviointikeskusteluun. Arviointikeskustelussa käydään läpi oppilaan tekemä itsearviointi omasta koulunkäynnistään. Tämän pohjalta opettaja on tehnyt oman arvionsa, joka myös käsitellään keskustelussa. Keskusteluihin osallistuu lapsi, vanhempi sekä opettaja, ja lisäksi mukana voi olla tulkki. (Mellunmäen ala-aste 2009b.)

Ekaluokkalaiset käyvät koululääkärin vastaanotolla yhdessä vanhempiensa kanssa koulun alkaessa. (Mellunmäen ala-aste 2009a.) En kysynyt kyselyssäni tästä palautetta, koska kysymyksiä oli jossain määrin karsittava, jotta vanhemmat jaksavat niihin vastata. Sen sijaan ajatukseni on kysyä yhteistyöstä koulunterveydenhoidon kanssa tarkemmin haastattelussa.

Koulussa järjestetään lähes vuosittain myös avoimien ovien päivä (Mellunmäen ala-aste 2009c). Lukuvuonna 2009–2010 sitä ei kuitenkaan järjestetty, joten vanhempien kokemukset sen onnistumisesta jäivät opinnäytetyöni kyselyssä kuulematta. Opetushallituksen ja Suomen vanhempainliiton työryhmässä Laatusuhteiden kodin ja koulun yhteistyöhön pohdittiin tasavertaisen vuoropuhelun ja avoimen kulttuurin edistämistä kouluyhteisössä. Näiden tavoitteiden mukaisesti avointen ovien päivä onkin yksi tapa edistää vanhempien osallisuutta ja yhteenkuulumista kouluyhteisössä. Työryhmä painottaa, että koulun on hyvä tietoisesti panostaa siihen, että vanhemmat ovat mahdollisimman hyvin perillä siitä, mitä koulussa tapahtuu. Näin he voivat paremmin tukea lastansa koulunkäynnissä. (Opetushallitus 2007, 12).

3.9 Kohti osallistavaa toimintakulttuuria

Keskeinen haaste tällä hetkellä on rakentaa kasvatusympäristöihin osallisuuden kulttuuri. Koulukulttuuristamme puuttuu vanhempien osallisuutta tukevat perinteet. Osallisuuden kulttuurin rakentaminen ei tapahdu hetkessä, vaan vaatii koko työyhteisön tietoista työskentelyä päämäärän hyväksi. Aikaisemmin vanhempien rooli on ollut passiivinen suhteessa opettajaan ja vanhempien asiantuntemusta on hyödynnetty hyvin vähän lapsen opetuksen ja kasvatuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. (Launonen, Pohjola & Holma 2004, 94.)

Koulun vanhempainiltojen ei tarvitse olla suunnattu vain vanhemmille vaan ne voivat sisältää yhteistä toimintaa, jossa lapsetkin ovat mukana. Koulu voi auttaa vanhempia tutustumaan vielä paremmin lapsensa taitoihin, luokkatovereihin ja toimintaan kodin ulkopuolella. (Launonen ym. 2004, 95–96.)

Luokkakohtainen yhteistyö kartuttaa lapsen sosiaalista alkupääomaa. Yhteistyötä käynnistettäessä on tärkeää varata aikaa luokan vanhempien keskinäiseen tutustumiseen. Jos vanhemmat tuntevat toisensa, se vaikuttaa myönteisesti koko luokan ilmapiiriin. (Launonen ym. 2004, 98.)

Leevi Launonen esittää mallin siitä, että vanhempia voi ottaa myös mukaan kantamaan vastuuta. Opettaja voi koota vanhemmista vastuunkantajien ryhmän, joka ottaa pitää huolta luokkakohtaisen yhteistyön suunnittelusta ja käytännön organisoinnista. (Launonen ym. 2004, 100).

Vanhemmat voidaan myös saada mukaan kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön sitouttamalla heitä mukaan lapsen kotiläksyjen tekemiseen. Tutkijat Epstein ja Salinas (1995) ovat kehittäneet vuorovaikutteisen kotitehtäväohjelman, jossa kotitehtävien suorittaminen edellyttää keskustelemista oppiaineesta kotona. Nämä keskustelut auttavat vanhempia olemaan perillä koulutyöstä ja lapsille ne antavat mallin, että koulutyö on yrittämisen ja vaivan arvoinen, kun äiti tai isäkin haluaa osallistua siihen. (Siniharju 2003, 16.)

3.10 Vanhempien vertaistuki

Vertaistuki on vapaaehtoista ja vastavuoroista kokemusten vaihtoa. Se on samankaltaisen taustan tai elämäntilanteen omaavien ihmisten tukea ja eroaa näin periaatteellisesti hyvin vapaaehtoisavusta. (Kinnunen 2006, 35–37.) Tutustuminen toisiin vanhempiin kasvattaa henkisiä voimavaroja, sillä muiden samassa tilanteessa olevien kanssa keskustelu auttaa vanhempia näkemään omat ongelmansa laajemmasta näkökulmasta. (Tamminen 1997, 31.)

Yhteisön antama sosiaalinen tuki on eräs tutkituimmista terveyttä ylläpitävistä tekijöistä. Yksi perheen keskeisiä voimavaroja on perheen ulkopuolelta saatu sosiaalinen tuki. Saatu sosiaalinen tuki vaikuttaa ensisijaisesti vanhempien hyvinvointiin ja heijastuu sitä kautta lapsiin. (Kinnunen 2006, 37–39.)

3.11 Tutkimuksia kodin ja koulun yhteistyöstä

Sari Heikonen tutki pro gradu-tutkielmassaan kodin ja koulun yhteistyötä vanhempien näkökulmasta. Hänen tutkimuksessaan vanhempien kokemukset yhteistyöstä koulun kanssa olivat suurimmaksi osaksi positiivisia. Tyytyväisyyttä selitettiin useimmiten luokanopettajan aktiivisella osallistumisella yhteistyöhön sekä tiedonkulun toimimisella. (Heikonen 2009, 5.)

Tyytymättömyyttä sen sijaan aiheutti yhteistyön liian vähäinen määrä. Suurin este yhteistyölle vanhempien mukaan oli ajanpuute, vaikka aika nähtiinkin useimmiten järjestelykysymyksenä. Vanhemmat kertoivat osallistuvansa mahdollisuuksiensa mukaan kaikkiin koulun järjestämiin tilaisuuksiin. Vanhemmat arvostivat erityisesti vanhempainvartteja niiden tarjoaman henkilökohtaisen keskustelumahdollisuuden vuoksi. (Heikonen 2009, 5.)

Satu Hartikainen ja Tiina-Maria Huusari tutkivat opinnäytetyössään kolmannen luokan oppilaiden vanhempien kokemuksia kodin ja koulun yhteistyöstä. Heidän tutkimuksessaan vanhemmat olivat pääasiassa tyytyväisiä yhteistyön määrään, mutta suurella osalla heistä oli esittää toiveita yhteistyön kehittämiseksi. Keskustelumahdollisuutta opettajan kanssa toivottiin enemmän. Yhteistyön toivottiin olevan avointa ja jatkuvaa. Toteutuneessa yhteistyössä suurin osa vanhemmista ei nähnyt olevan mitään turhaa. (Hartikainen & Huusari 2004, 2.)

5 TUTKIMUSTULOKSET

5.1. Yhteistyön määrä ja laatu

Tutkimustuloksista käy ilmi, että vanhemmat ovat pääasiassa tyytyväisiä kodin ja koulun yhteistyön määrään ja laatuun Mellunmäen ala-asteella. Vastaajista 66 prosenttia kertoi olevansa erittäin tyytyväinen kodin ja koulun yhteistyöhön. Yksikään vastaajista ei sanonut olevansa tyytymätön yhteistyöhön.

Tyytyväisyyttä yhteistyöhön ilmaistiin seuraavin sanoin:

Nykyinen hyvää ja riittävää.

Olen tyytyväinen tämän hetkiseen tilaan.

Tähän mennessä yhteistyö mennyt hyvin. Mikäli sama jatkuu, olen erittäin tyytyväinen.

Tyytymättömyyttä ja toiveita ilmaistiin seuraavin sanoin:

Toivoisin enemmän keskusteluja luokanopettajan kanssa.

Toivoisin päivän tapahtumista enemmän tietoa.

5.2 Yhteistyö luokanopettajan kanssa

Suurin osa vastaajista kertoi, että on ollut helppo olla yhteydessä opettajaan. Opettaja on kuunnellut hyvin vanhempia ja ottanut tosissaan. Eräs vastaajista kehui sitä, että opettaja puuttuu ajoissa epäkohtiin ja on tarvittaessa yhteydessä koteihin. Eräs vastaaja myös kehui sitä, että Wilman kautta on saanut myös positiivista palautetta lapsensa koulunkäynnistä.

Eräs vastaajista perusteli olevansa todella tyytyväinen opettajaan, sijaisiin, erityisopettajaan sekä lapsensa saamaan tukiopetukseen. Myös muissa palautteissa oli näkyvissä tyytyväisyyttä opettajaan.

Luokan opettaja on aivan mahtava! Osaa ottaa lapset huomioon ja ymmärtää mielestäni hyvin lapsen vahvuudet ja "heikkoudet".

Kahdessa vastauksessa ilmeni, että keskinäisessä arvostuksessa on kuitenkin myös parannettavaa. Yksi vastaaja kertoi arviointikeskustelussa olleen ylimääräisiä häiriötekijöitä, joita opettaja ei kyennyt poistamaan. Keskustelu oli keskeytynyt monta kertaa opettajan mennessä komentamaan viereisessä tilassa olevia poikia.

Eräs vastaajista kertoi turhautumisensa siihen, kuinka hänen huoliaan kuunnellaan ja ymmärretään.

Joskus tuntuu, että itselle tärkeät asiat eivät ole open mielestä lainkaan tärkeitä. Ehkä äiti ajattelee liian herkästi.

Eräs vastaajista kertoi huomanneensa eron nais- ja miesopettajien välillä.

”Koulusta on oltu kotiin yhteydessä riittävästi. Tietenkin huomaa eron nais- ja miesopettajan välillä. Miehet infoo vain, jos jotain tärkeitä. Naiset infoaa mm. koemenestyksistä ja tapahtumista miehiä enemmän.”

Muutammat vanhemmat toivoisivat saavansa enemmän tietoa siitä, mitä koulupäivän aikana tapahtuu. Erään vastaajan mielestä esimerkiksi Wilmaa voisi hyödyntää tähän tarkoitukseen enemmänkin. Eräs vanhemmista valitti, että luokanopettajan viestit Wilmaan tulevat joskus liian lyhyellä varoitusajalla ja se vaatii vanhemmilta nopeaa reagoimista ja Wilman päivittäistä seuraamista.

5.2.2. Lisää henkilökohtaisia keskusteluja

Kysyin, onko keskustelua oman lapsen asioista ollut tarpeeksi opettajan kanssa. Vastaajista 71 prosenttia ilmoitti, että sitä on ollut riittävästi. Lähes riittävästi keskustelua koki saaneensa 29 prosenttia vastanneista. Muutamissa avoimissa palautteissa tuli vielä selkeämmin esiin tarve saada keskustella nykyistä enemmän oman lapsen asioista luokanopettajan kanssa.

Toivoisin enemmän henkilökohtaisia keskustelutuokioita opettajan kanssa. Ymmärrän kyllä, että opettajalla/koululla on resurssipula, jotta tämä voisi toteutua.

Palautetta tai keskustelua voi olla ehkä vähän enemmän. Vanhemmat ja opettaja vois keskustella enemmän.

*Toivoisin hiukan lisää keskusteluja oppimisen edistymisestä
Joka kevät ja syksy 1 palaveri opettajan kanssa.*

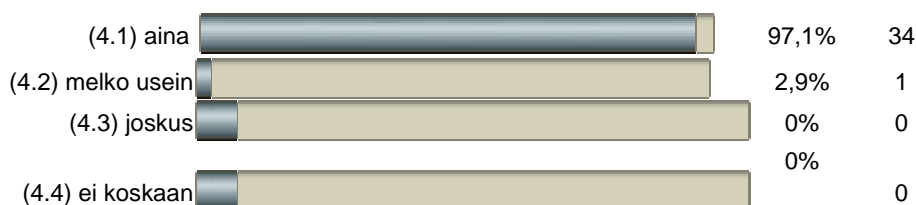
*Voisi olla mahdollisuus tavata opettajaa myös muulloinkin kuin "varttien"
merkeissä.*

KUVIO 1. VANHEMPIEN OSALLISTUMINEN YHTEISTYÖHÖN

Vanhemmat arvioivat, kuinka usein he ovat osallistuneet seuraaviin yhteistyön muotoihin Mellunmäen ala-asteella.

1. sovitut keskustelut

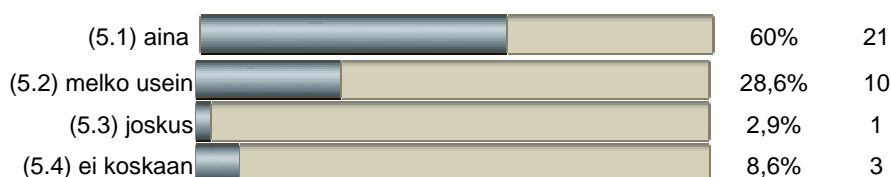
Kysymykseen vastanneet: 35 (ka: 1)

Vanhemmista 97 prosenttia kertoo osallistuvansa aina sovittuihin keskusteluihin ja se kertoo henkilökohtaisten keskustelujen arvostamisesta.

2. oman luokan vanh.illat

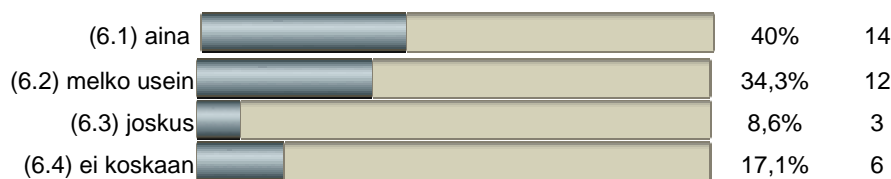
Kysymykseen vastanneet: 35 (ka: 1,6)

Tässä kysymyksessä on vaikea lähteä tulkitsemaan, ovatko ainoastaan vastauksen ”aina” antaneet vastaajat osallistuneet kaikkiin vanhempainiltoihin. Ilmeisesti kuitenkin vastauksen ”melko usein” antaneet ovat osallistuneet yhtä ahkerasti vanhempainiltoihin. Myöhemmin kysyttäessä mielipidettä vanhempainillan onnistumisesta 96 prosenttia osallistui sen arviointiin. Näin ollen voisi päätellä, että lähes kaikki vastaajat ovat osallistuneet vanhempainiltoihin.

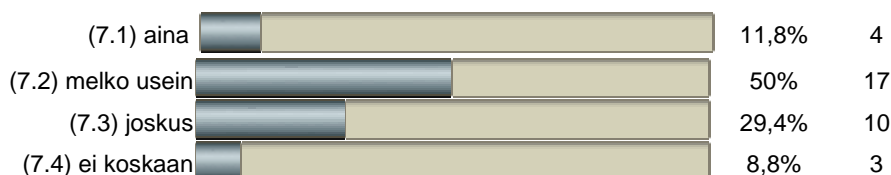
3. koko koulun vanh.illat

Kysymykseen vastanneet: 35 (ka: 2)

4. vapaamuotoinen tapahtuma

Kysymykseen vastanneet: 34 (ka: 2,4)

5. Vastuun kantaminen kodin ja koulun yhteistyön toteutuksessa

Kysymykseen vastanneet: 34 (ka: 1,4)

5.3 Vanhempien tyytyväisyys järjestettyihin tilaisuuksiin

Pyysin vanhempia arvioimaan lukuvuoden aikana toteutuneita tapahtumia arvosteluasteikolla kiitettävä-hyvä-tydyttävä-huono. Tulokastapahtumasta 86 prosenttia antoi kiitettävän tai hyvän arvosanan. Eräs vastaaja mainitsi miinuksena, että tuleva opettaja ei ollut paikalla tulokastapahtumassa. Ensimmäiselle vanhempainillalle lähes kaikki antoivat kiitettävän tai hyvän arvosanan. Yksi vastaaja koki vanhempainillan onnistuneen tyydyttävästi, muttei perustellut sitä sen tarkemmin. Vanhempien aamukahvin 86 prosenttia koki hyvänä tai kiitettävän arvoisena. Prosenttiluku olisi varmasti vielä korkeampi, mikäli aamukahvi olisi toteutunut kaikilla luokilla.

Vanhempainyhdistyksen järjestämä marrasmarkkinat sai myös hyvän arvosanan. Eräs vanhemmista olisi toivonut perheiden osallistuvan markkinoille aktiivisemmin ja olisi ollut iloinen, jos joka luokalta olisi ollut edustus tapahtumassa. Vastaajista 70 prosenttia koki joulujuhlan kiitettäväksi ja 31 prosenttia hyväksi.

Joulujuhla oli erittäin hyvin onnistunut; tunnelmallinen.

Arviointikeskustelu sai todella hyvät arvosanat. Vanhemmista 73 prosenttia koki, että heidän mielipidettään oli kuunneltu kiitettävästi ja 30 prosentin mielestä hyvin. He olivat myös tyytyväisiä lapsen mukanaoloon ja huomioimiseen keskustelussa. He kokivat

saaneensa riittävästi opettajalta tietoa arvioinnin perusteista. Yksi vastaaja kuitenkin kertoi arviointikeskustelussa olleen ylimääräisiä häiriötekijöitä.

5.5. Vanhemmat yhteisen vastuun kantajina

Vastaajista 80 prosenttia koki melko tärkeäksi sen, että vanhempia otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun. Tästä voisi päätellä, että Mellunmäen ala-asteella voisi olla hyödyllistä tarjota vanhemmille mahdollisuutta osallistua vanhempainiltojen, retkien ja muun kodin ja koulun välisen yhteistyön suunnitteluun ja toteutukseen. Näin ollen opettaja voisi saada vanhemmista lisäresurssin yhteistyön toteuttamiseen.

Jokaiselta luokalta kuuluu kahdesta kolmeen vanhempaa vanhempainyhdistykseen. Vanhempainyhdistys järjestää erilaisia tapahtumia kuten myyjäisiä, tukee rahallisesti leirikouluja sekä tekee muun muassa varustehankintoja. (Mellunmäen ala-asteen lukuvoositiedote 2009-2010). Vanhempainyhdistyksessä mukana olevat vanhemmat ovat aktiivisesti mukana yhteistyön toteuttamisessa järjestämiensä tapahtumien kautta. Mielestäni opettaja voisi hyödyntää vanhempainyhdistyksessä mukana olevia vanhempia luokkakokohtaisen yhteistyön suunnittelussa ja toteutuksessa nykyistä enemmän.

Toinen haastateltavistani, joka kuuluu itse vanhempainyhdistykseen, oli pettynyt siihen, että ekaluokkalaisia perheineen osallistui niin vähän marrasmarkkinoille. Hänen mukaansa ainoastaan yksi neljästä ekaluokasta oli edustettuna tapahtumassa. Yhteiset tapahtumat vaativat vanhempainyhdistykseltä paljon panostusta ja pettymys on siksi aiheellista. Ehkä tulkitsisin asian myös niin, että ekaluokkalaisten perheillä ei ole vielä minkäänlaista kokemusta markkinoiden kaltaisista tapahtumista ja osallistumattomuus voi siis johtua pelkästä tiedon ja kokemuksen puutteesta.

5.6 Vanhempien muita ajatuksia yhteistyöstä

Vastaajista 94 prosenttia koki saaneensa riittävän aikaisin tiedon lapsensa tulevasta opettajasta. Vastausten mukaan suurin osa perheistä saakin tietää tulevan opettaja kou-

lun aloitusta edeltävänä keväänä. Wilma -tietojärjestelmää useampi vastaaja piti kätevä-
nä tiedonkulkukanavana. Osa vanhemmista kertoi toivovansa opettajalta nopeaa yhtey-
denottoa, jos lasten keskinäisissä suhteissa ilmenee ongelmia.

*Jos opettaja huomaa jotain poikkeuksellista esim. lasten keskinäisissä
suhteissa ja varsinkin kiusaamistapauksissa, otettaisiin yhteyttä heti van-
hempiin!*

*Jos samat lapset riitaantuvat toistuvasti, silloin olisi tapaamiset osapuol-
ten kesken suotavaa.*

*Mikäli luokassa ilmenee järjestyshäiriöitä (tai kurinpidollisia ongelmia)
toivoisin koko luokan vanhempien yhteistyötä asiassa.*

Haastateltavani pieni pettymys marrasmarkkinoiden osallistujamäärän suhteen sai minut
pohtimaan vanhempainyhdistyksen järjestämien tapahtumien kehittämistä. Voisiko löy-
tyä keinoja saada perheitä enemmän innostumaan yhteisistä tapahtumista? Millaiset
tapahtumat innostaisivat useampia paikalle? Eräs vanhempi oli kysyttäessä toiveita ko-
din ja koulun yhteistyölle ehdottanut enemmän yhteisiä liikunnallisia tapahtumia kuten
luistelua, pulkkamäkeä ja metsäretkiä. Ehkä muutkin perheet voisivat innostua yhteisis-
tä liikuntatapahtumista?

5.5.5 Vanhempien vertaistuki

Kysyin, mahdollistaako koulu vanhempien keskinäiset tapaamiset, joissa toteutuu kasvattajien vertaistuki. Vastaajista 13 prosenttia vastasi kiitettävästi ja 53 prosenttia hyvin. Vastaajista 30 prosenttia vastasi tyydyttävästi. Eräs tapa vastata vanhempien vertaistuen tarpeisiin on aiemmin kuvaamani verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä -hankkeen kehittämä malli vanhempainilloista, joissa vanhemmat keskustelevat keskenään jostakin kasvatukseen tai lapsen ikäkauteen liittyvästä teemasta.

Kysyin, kuinka moni olisi kiinnostunut tämänkaltaisista keskusteluista vanhempainiloissa. Vähän yli puolet vastasi olevansa kiinnostunut. Heidän mukaansa kiinnostavia teemoja voisivat olla koulukiusaaminen, rakkaus ja rajat, kurinpito, käyttäytyminen, lapsen tukeminen eri kehitysvaiheissa, muu ikäkehitykseen liittyvä tieto, lapsi eroperheessä, lapsen motivoiminen ja lasten välinen toiminta vapaa-ajalla.

Eräs vanhempi toivoi koko koulun vanhempainiltoja, joissa olisi kasvatus tai psykologian ammattilaisen luento ennen kasvatusnäkemyksistä keskustelua. Vastaajista vajaa puolet oli sitä mieltä, että kyseiset vanhempainillan teemat eivät kiinnosta.

Yhteistyöltä toisten vanhempien kanssa toivottiin lisää yhteisiä tapahtumia ja teemailtoja, joissa olisi myös mahdollista kerätä rahaa luokan retkiin ja muihin menoihin. Toivottiin myös epävirallisempaa yhteistyötä, esimerkiksi illanviettoja, joissa vanhemmilla olisi aikaa tutustua toisiinsa. Yhteistyön odotettiin lisäävän yhteisen vastuun tietoista kantamista. Eräs vastaaja toivoi lisää liikunnallisia tapahtumia, joihin koko perhe voisi osallistua.

6 POHDINTA

6.1 Tulosten pohdinta

Saamani tutkimustulokset vastasivat pitkälti aiempia kodin ja koulun yhteistyötä kartoittavia tutkimustuloksia Suomessa. Vanhemmat ovat verrattain tyytyväisiä yhteistyöhön ja pitävät sitä tärkeänä, mikä on tullut aiemmin esille myös muissa asiaa koskevissa tutkimuksissa (Heikonen 2009, 5; Hartikainen & Huusari 2004, 2.) Vuoden aikana toteutuneet tapahtumat saivat melko korkeat arvosanat, mikä osoittaakin, että niitä on hyvä jatkaa.

Eniten vanhemmat antoivat palautetta yhteistyöstä luokanopettajan kanssa. Siihen oltiin pääasiassa tyytyväisiä, mutta osa vastaajista toivoisi lisää mahdollisuuksia keskustella oman lapsensa asioista opettajan kanssa. Vastaukset kertoivat, että vanhemmat arvostavat ensisijaisesti henkilökohtaisia keskusteluja opettajan kanssa. Samaan tutkimustulokseen ovat päätyneet myös tutkijat Sinijärvi ja Hartikainen & Huusari (Siniharju 2003, 17; Hartikainen & Huusari 2004,2).

Kysyessäni, tulisiko vanhempien ja lasten yhteistoimintaa kehittää, vastaajista 100 prosenttia oli sitä mieltä, että se on tärkeää tai melko tärkeää. Olisi mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe saada selville, mitä vanhemmat tällaiselta toiminnalta odottavat. Voisiko vanhempainyhdistys olla vastaamassa näihin tarpeisiin entistä paremmin? Tässä tutkimuksessa melko vieraaksi jäi vanhempainyhdistyksen rooli ylipäänsä kodin ja koulun yhteistyön edistäjänä. Mikäli aikaa olisi ollut enemmän, olisin paneutunut sen merkitykseen kodin ja koulun yhteistyön mahdollistajana.

Muutamit vanhemmat toivoisivat saavansa enemmän tietoa siitä, mitä koulupäivän aikana tapahtuu. Laatua kodin ja koulun yhteistyöhön – työryhmän raportissa painotetaan avointa vuoropuhelua kodin ja koulun yhteistyössä. Sen mukaan vanhemmat tarvitsevat toiminnan pohjaksi monenlaista tietoa koulusta. Heillä ei ole luonnostaan sitä tietoa oppimisesta, opettamisesta ja koulusta, joka opettajille on osa ammattitaitoa. Jotta van-

hemmat voisivat tukea lastensa koulunkäyntiä mahdollisimman hyvin, heidän täytyy tuntea koulun arkea ja opettajan työtapoja. (Opetushallitus 2007, 22.)

Vanhempien toiveet saada tietää enemmän koulupäivän tapahtumista ovat oikeutettuja. On helpompi keskustella lapsen kanssa kotona koulupäivästä, kun tietää siitä mahdollisimman paljon. Tutkimuksessa ”Valmis ja hyvä ei enää kasva. Kuva Alli Kantolan opettajuudesta” Alli Kantola kertoo kutsuneensa vanhempia luokkaan seuraamaan opetusta. Hänen mielestään yksittäiset vanhempien luokassa käynnit ovat hyödyllisempiä kuin suuret vanhempainillat. (Halmio 1997, 83.)

Osa vanhemmista kertoi toivovansa opettajalta nopeaa yhteydenottoa, jos lasten keskinäisissä suhteissa ilmenee ongelmia. Kommentit osoittivat korkeaa motivaatiota yhteistyöhön sekä opettajan että toisten vanhempien kanssa. Kommenteissa heijastuu yhteisöllinen ajattelutapa, joka ilmentää kasvatuskumppanuutta. Pulkkinen mukaan koulunsa aloittavien lasten vanhempia tulisi auttaa organisoitumaan kasvatusyhteisöiksi, jotka voivat yhdessä ratkoa ongelmia ja tukea toisiaan lastensa kasvatuksessa (Pulkkinen 2002, 221).

Tuloksista voisi päätellä, että Mellunmäen ala-asteella voisi olla hyödyllistä tarjota vanhemmille mahdollisuutta osallistua vanhempainiltojen, retkien ja muun kodin ja koulun välisen yhteistyön suunnitteluun ja toteutukseen. Näin ollen opettaja voisi saada vanhemmista lisäresurssin yhteistyön toteuttamiseen. Leevi Launonen esittää mallin vanhemmista vastuun kantajina. Opettaja voi koota vanhemmista vastuunkantajien ryhmän, joka ottaa pitää huolta luokkakohtaisen yhteistyön suunnittelusta ja käytännön organisoinnista. (Launonen ym. 2004, 100).

6.2 Tutkimusmenetelmän pätevyys ja tulosten luotettavuus

Tutkimustavoitteena oli selvittää vanhempien kokemuksia kodin ja koulun yhteistyöstä kyselylomakkeiden ja kahden haastattelun avulla. Tuloksiani ei voida yleistää, mutta Mellunmäen ekaluokkalaisten vanhempien kokemuksista ne antavat hyvän kuvan. Mie-

lenkiintoista olisi ollut saada vielä selville niiden vanhempien mielipiteitä, jotka jättivät vastaamatta.

Arvioidessani tutkimuksen luotettavuutta joudun välttämättä pohtimaan, sainko kyselylomakkeella selvitettyä vanhempien näkökulmaa mahdollisimman totuudenmukaisesti. Kysymysten avulla pyrin saamaan esille vanhempien kokemuksia ja näkemyksiä. Ei voida kuitenkaan olla täysin varmoja, vastasivatko vanhemmat kysymyksiin omien ajatustensa pohjalta. Heillä saattoi olla myös tietty oletus siitä, miten heidän tulisi vastata ja he vastasivat ehkä tämän oletuksensa pohjalta.

Kysely tuotti vastauksia tutkimusongelmaani. Se antoi viitteitä siitä, mitä vanhemmat kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä ajattelevat. Kuitenkaan se ei kuvaa tyhjentävästi kaikkea. Rivien väliin mahtuu varmasti paljon sellaistaikin hiljaista tietoa, mikä ei tullut tässä tutkimuksessa esille. Mikäli olisin halunnut saada tarkempaa tietoa vanhempien kokemuksista, olisi minun täytynyt haastatella jokaista vastaajaa erikseen ja sen toteuttaminen olisi ollut laaja projekti.

Mielestäni kysely toimi tutkimusmenetelmänä kuitenkin hyvin. Sain monipuolisemman kuvan valtaosasta ekaluokkalaisten vanhempien mielipiteitä kuin jos olisin tehnyt ainoastaan haastattelun muutamalle vanhemmalle. Joissakin vastauksissa olisin kaivannut enemmän perusteluja, kun vanhempi oli arvioinut jonkin yhteistyön osan toteutuneen tyydyttävästi. Avointen kysymysten oli tarkoitus toimia välineenä, jonka avulla saisin selville vanhempien kokemuksia ja tietoa mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja tarkasti. Koska vastausten perustelut jäivät melko niukaksi, oli tyytymättömyyteen liittyvien seikkojen tulkinta vaikeaa.

Yritin tehdä kynnyksen mahdollisimman matalaksi niin, että vastauksen sai palauttaa reissuvihon välissä opettajalle. Uskon että sähköisessä muodossa vastauksia olisi tullut hiukan vähemmän johtuen myös siitä, että kaikilla vanhemmilla ei ollut käytössään sähköpostia. Kyselyyn olisi luultavimmin tullut vähemmän vastauksia, mikäli suurin osa kysymyksistä olisi ollut avoimia.

Rehtorin kanssa pohdimme tutkimuksen alussa erityisluokkien mukaan ottamisen kannattavuutta. Ennakkoarviomme oli, että vastauksia niiltä tulisi vähän. Päädyin kuitenkin siihen, että kysely jaettaisiin niihin koteihin, joissa vähintään toinen vanhemmista ymmärtää suomea. Tämä oli toimiva ratkaisu tulosten luotettavuuden kannalta. Mikäli vieraskieliset vanhemmat olisivat vastanneet ymmärtämättä kysymyksiäni, olisi se vääristänyt tutkimustuloksiani. Kuitenkin maahanmuuttajataustaisten vanhempien mielipiteen selvittäminen olisi tärkeää. Pohdin sitä, onko eettisesti oikein jättää heidän äänensä kuulematta vain sen tähden, että ei ole yhteistä kieltä. Heidän kokemustensa selvittäminen olisi hyvä jatkotutkimuksen aihe.

Vanhemmat antoivat melko samansuuntaisia vastauksia esittämiini kysymyksiin. Kyselyjen perusteella heistä muodostui melko tyytyväinen joukko. Uskoisin, että toinen tutkija olisi päätenyt samoihin tuloksiin kyselylomakkeellani.

Pohdin kuitenkin sitä, että vastaajien tyytyväisyys voi johtua myös siitä, että heillä ei ole ennakkokäsitystä siitä, mitä koulun ja kodin välinen yhteistyö voisi olla. Tämän näkökulman valossa he ovat tyytyväisiä kaikkeen, mikä on huolella järjestetty. He eivät ehkä ole osanneet odottaa esimerkiksi sitä, että he pääsisivät itse suunnittelemaan vanhempainiltoja ja päättämään niiden sisällöistä. He eivät osaa odottaa vanhempien vertaistukea, koska eivät ole kuulleet koulun tarjoavan sellaista. Näin ollen tyytyväisyys on suorassa suhteessa siihen todellisuuteen, mitä he tietävät odottaa koululta ja sen henkilökunnalta.

Vajaa kolmasosa vanhemmista vastasi saavansa keskustella lapsensa asioista opettajan kanssa lähes riittävästi. Heistä yksikään ei rastittanut vaihtoehtoa ”kaipaisin enemmän keskusteluja opettajan kanssa”. Kuitenkin avoimissa vastauksissa tuli selkeitä toivomuksia saada enemmän keskustella opettajan kanssa. Ristiriita näiden vastausten kohdalla voikin selittyä vanhempien mielikuvaan, ettei enempään keskusteluun ole ehkä resursseja. Eräs äiti ilmaisi sen näin:

Toivoisin lisää keskusteluja opettajan kanssa, mutta ymmärrän että resurssit ovat rajalliset.

Vastauksista kävi ilmi, että kaikki vanhemmat eivät olleet ehkä ymmärtäneet kysymystäni siitä, kuinka usein he kantavat vastuuta kodin ja koulun yhteistyön toteuttamisesta.

Noin 80 prosenttia vanhemmista vastasi kantavansa melko usein vastuuta kodin ja koulun yhteistyön toteuttamisesta. Tarkoitin kysymyksellä sitä kuinka usein he ovat suunnitelleet tai toteuttaneet asioita kodin ja koulun yhteistyön hyväksi, esimerkiksi olleet mukana järjestämässä marrasmarkkinoita tai vanhempainiltaa. Haastateltavani kertoi, että jokaiselta luokalta kuuluu kaksi tai kolme vanhempaa vanhempainyhdistykseen, joka järjestää tapahtumia. Vanhempainiltoihin opettaja ei ole pyytänyt vanhempia avuksi. Uskoisin, että osa vastaajista on ymmärtänyt kantavansa vastuuta osallistuessaan yhteistyön muotoihin.

6.3 Johtopäätökset

Vanhempien tyytyväisyydestä yhteistyöhön ei voi yksioikoisesti tehdä johtopäätöstä, etteikö kodin ja koulun yhteistyötä tulisi kehittää yhä paremmaksi Mellunmäessä. Sanoetaan, että ihminen on tyytyväinen niin kauan, kun ei tiedä paremmasta. Vanhemmat Mellunmäessä ovat nyt arvioineet niitä yhteistyön muotoja, jotka ovat Mellunmäen ala-asteella tulleet tavaksi. He eivät tiedä odottaa muunlaista yhteistyötä, jos heillä ei ole sellaisesta tietoa tai kokemusta.

Sen johtopäätöksen tuloksista voi kuitenkin tehdä, että käytössä olevat yhteistyön muodot ovat hyviä ja niitä kannattaa jatkaa. Etenkin arviointikeskustelu ja vanhempien aamukahvi nousivat vanhempien arvioissa kiitettävän arvoisiksi. Kaikkien vastaajien mielestä opettajaan ja muuhun henkilökuntaan on helppo ottaa yhteyttä, jos on tarvetta.

Myös sovitut keskustelut koettiin erittäin tärkeänä ja niitä toivottiin jossain määrin lisää. Tutkimusten mukaan vanhemmat arvostavat kodin ja koulun yhteistyössä eniten henkilökohtaisia keskusteluja opettajan kanssa ja niin tuli ilmi tässäkin tutkimuksessa (Lauonen ym. 2004, 93). Muutamissa vastauksissa vastaajat toivoivat saada lisää tietoa siitä, mitä koulupäivän aikana tapahtuu.

Vanhempainiltoihin puolet vastaajista toivoisi kasvatukseen liittyviä aiheita yhdessä käsiteltäviksi. Suosittuja aiheita olivat muun muassa koulukiusaaminen, ikäkehitys, rajat, rakkaus ja kurinpito sekä lapsen motivoiminen koulutehtäviin. Opettaja voisi var-

masti suunnitella vanhempainiltojen aiheita yhdessä vanhempien kanssa ja kysellä heidän toiveitaan vanhempainiltojen sisällöstä. Toivottiin myös kasvatusalan asiantuntijan luentoa jostakin aiheesta keskustelun pohjaksi.

Opettajan kannalta rakentavin tapa suhtautua kodin ja koulun yhteistyöhön on nähdä se voimavarana. Eräässä haastattelussa opettaja vastasi suhteestaan vanhempiin näin:

”Opettajan työ on niin vaativaa ja vastuullista, että korkean ammattitaidon omaavat kasvattajapersoonat sanovat, etteivät he pysty tekemään työtään ilman vanhempien apua” (Halmio 1997, 20). Opettajan on hyvä muistaa, että vanhemmilta voi myös pyytää apua yhteisten tilaisuuksien ja tapahtumien järjestämiseen. Vastaajista suurin osa koki melko tärkeäksi sen, että vanhempia otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun.

Olen tutkimukseni kautta saanut perehtyä kasvatuskumppanuuteen. On ollut hyödyllistä tulevan ammattikasvattajan ammattia varten saada tietää, millaista kasvatuskumppanuutta vanhemmat toivovat. Olen myös kehittynyt tutkimuksen tekemisen taidoissa. Olen oivaltanut, että kasvattajan tulee järjestää vanhemmille riittävästi aikaa puhua omasta lapsestaan. Olen myös huomannut, kuinka yksilöllisiä vanhemmat ovat tässä asiassa. Se, mikä riittää toiselle vanhemmalle ei välttämättä riitä toiselle. Vuorovaikutukseen vanhempien kanssa tulisi varata aikaa silloinkin, kun se tuntuu työläältä.

LÄHTEET:

- Halmio, Pirkko 1997. Valmis ja hyvä ei enää kasva. Kuva Alli Kantolan opettajuudesta. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Tutkiva opettaja 1. Saatavana myös pro gradu- tutkielmana.
- Hartikainen, Satu & Huusari Tiina-Maria 2004. Yhteistä kasvatusvastuuta, luottamusta ja lapsen tukemista. Kodin ja koulun yhteistyö kolmannen luokan oppilaiden vanhempien näkökulmasta. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos.
- Heikkinen, Päivi & Peltola, Heli 2008. Eskarista epuksi, alakoulusta yläkouluun. Vanhempien kokemuksia oman lapsensa perusopetuksen siirtymävaiheesta. Jyväskylän yliopisto: opettajankoulutuslaitos.
- Heikonen, Sari 2009. Kodin ja koulun yhteistyö vanhempien näkökulmasta. Opinnäytetyön seloste. Turku: Turun yliopisto. Viitattu 5.4.2010.
<http://www.edu.utu.fi/laitokset/tokl/tutkimus/julkaisut/HeikonenSari.pdf>.
- Holopainen, Pirkko ; Miettinen, Kaija; Ojala, Terhi & Orellana, Tarja (toim.) 2005. Siirtymät sujuviksi – ehyttä koulupolkua rakentamassa. Helsinki: Opetushallitus.
- Laki perusopetuslain muuttamisesta
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2003/20030477>. Viitattu 26.1.2010.
- Kaidesoja, Sari-Nina; Kirves, Laura & Nieminen, Sanna 2008. Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjinä –hanke 2007-2008. Espoo: Espoon kaupunki.
- Kaskela, Marja & Kekkonen, Marjatta 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta - opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Helsinki: Stakes.
- Kinnunen, Tuula 2006. Vertaistuki erityislapsen vanhempien voimavarana. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja, B Raportteja 33. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu.
- KoKoEspoo 2009. Pelisääntöprojekti – kyselykooste vanhempien ja opettajien vastauksista. Kodin ja koulun yhteistyöfoorumi KoKoEspoon Powerpoint-esitys seminaarissa 22.4.2009.
- Korpinen, Eira. & Husso, Marja-Liisa (toim.) 1991. Vanhemmat- opetuksen käyttämätön voimavara. Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos. (opetusmoniste)

- Korpinen, Eira. 2000. Vanhemmat ja esiopetus. Teoksessa Korpinen, Eira. Esiopetus. Nyt! Jyväskylä: Jyväskylän yliopiston opettajankoulutuslaitos. Tutkiva opettaja 8.
- Lapsen ääni koulussa/ koulu lapsen hyvinvointia tukemassa- hankeen kuvaus 2009.
http://www.lapsenaani.fi/osahankkeet/pks/lapsen_aani_koulussa.html.
 Viitattu 11.1. 2010.
- Launonen, Leevi; Pohjola, Kirsi & Holma, Pirjo 2004. Kodin ja koulun yhteistyö voimavaraksi! Teoksessa Launonen Leevi & Pulkkinen Lea (toim.) Koulu kasvuyhteisönä - kohti uutta toimintakulttuuria. Jyväskylä: Ps-kustannus, 91–100.
- Mellunmäen ala-aste 2009a. Mellunmäen ala-asteen lukuvuositedote 2009–2010.
- Mellunmäen ala-aste 2009b. Mellunmäen ala-asteen toimintasuunnitelma 2009–2010.
- Mellunmäen ala-aste 2009c. Mellunmäen ala-asteen toimintakertomus 2008–2009.
- Mukava-hanke 2005. Projektin kuvaus. Viitattu 26.1.2010.
<http://www.mukavahanke.com/projektit.html>
- Opetushallitus 2004. Opetussuunnitelman perusteet 2004. Viitattu 8.1.2010.
http://www02.oph.fi/ops/perusopetus/pops_web.pdf
- Opetushallitus 2007. Laatua kodin ja koulun yhteistyöhön 2007. Helsinki: Opetushallitus.
- Peruskoulun opetussuunnitelman perusteet 1994. Opetushallitus. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- Perusopetuslaki 1998/628. Laki erityisistä opetusjärjestelyistä (17 ja 18§) ja oppilaan arvioinnista (22§). <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>
- Perusopetuslaki 2003. Oppivelvollisuus sekä oppilaan oikeudet ja velvollisuudet 26§.
- Pulkkinen, Lea 2002. Mukavaa yhdessä: sosiaalinen alkupääoma ja lapsen sosiaalinen kehitys. Keuruu: Otava.
- siirtymävaiheesta. Pro gradu – tutkielma. Kokkola: yliopistokeskus Chydenius
- Siniharju, Marjatta 2003. Kodin ja koulun yhteistyö peruskoulun alkuopetusluokilla. Yhteistyön arvostus ja toteutuminen Helsingin kaupungin peruskoulujen alkuopetusluokilla lukuvuosina 1983-1984 ja 1998-1998. Tutkimuksia 242. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Stakes 2004. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet

<http://varttua.stakes.fi/NR/rdonlyres/DD04983E-D154-4FE4-90A1-E2690175BE26/0/vasu.pdf>. Viitattu 10.1.2009.

Tamminen, Tuula 1997. Vanhempainryhmät kasvatuksen tukena. Teoksessa neuvolakirja. Espoo: Orion.

LIITE :

KYSELY VANHEMMILLE

Oletko isä vai äiti?

äiti

isä

☐
☐

Ikä

22-28

29-34

35-40

41-46

46-51

Jokin muu ikä

☐
☐
☐
☐
☐
☐

Onko ekaluokkalaisten lapsesi lisäksi perheessänne muita koululaisia?

☐ Kyllä, perheessämme on lisäksi _____ kouluikäistä lasta.

☐ Ei, perheessämme ei ole muita kouluikäisiä lapsia.

1. Arvioi, kuinka usein olet osallistunut seuraaviin yhteistyön muotoihin lapsesi koulussa. Rastita mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto.

Sovitut keskustelut

Aina

Melko usein

Joskus

Ei koskaan

☐
☐
☐
☐

Oman luokan vanhempainillat

Aina

Melko usein

Joskus

Ei koskaan

☐
☐
☐
☐

Koko koulun vanhempainillat

Aina	Melko usein	Joskus	Ei koskaan
☐	☐	☐	☐

Vapaamuotoinen tapahtuma

Aina	Melko usein	Joskus	Ei koskaan
☐	☐	☐	☐

Vastuun kantaminen kodin ja koulun yhteistyön toteuttamisessa

Melko usein	Joskus	Ei koskaan
☐	☐	☐

2. Onko jokin edellä mainituista yhteistyön muodoista sellainen, jota toivoisit olevan enemmän?

☐ Ei

☐ Kyllä,

Mikä? _____

3 a) Milloin sait tietää lapsenne tulevasta opettajasta?

_____

b) Oliko tämä mielestäsi riittävän aikaisin?

Kyllä   Ei

☐   ☐

Mikäli vastasit ei, niin milloin olisit toivonut saavasi tiedon?

_____
_____

4. Alla on mainittu ensimmäisen kouluvuoden tapahtumia. Arvioi niiden tapahtumien onnistumista, joihin olet itse osallistunut ja valitse mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto.

a) Tulokastapahtuma toukokuussa 2009

Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Huono
☐	☐	☐	☐

b) Ensimmäinen vanhempainilta elo-syyskuussa

Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Huono
☐	☐	☐	☐

c) Vanhempien aamukahvi

Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Huono
☐	☐	☐	☐

d) Vanhempainyhdistyksen marrasmarkkinat

Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Huono
☐	☐	☐	☐

e) Joulujuhla

Kiitettävä	Hyvä	Tyydyttävä	Huono
☐	☐	☐	☐

f) Ensimmäisessä arviointikeskustelussa mielipidettäni kuunneltiin

Kiitettävästi	Hyvin	Tyydyttävästi	Huonosti
☐	☐	☐	☐

Arviointikeskustelussa lapsen ääntä kuunneltiin

Kiitettävästi	Hyvin	Tyydyttävästi	Huonosti
☐	☐	☐	☐

Sain tietoa opettajalta arvioinnin perusteista

Kiitettävästi

Hyvin

Tyydyttävästi

Huonosti

☐
☐
☐
☐

5. Muuta palautetta edellä mainituista tapahtumista (a- f)

---

6. Mahdollistaako koulu vanhempien keskinäiset tapaamiset, joissa toteutuu kasvat-
tajien vertaistuki? Valitse mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto.

Kiitettävästi

Hyvin

Tyydyttävästi

Huonosti

☐
☐
☐
☐

7. Olisitko kiinnostunut, jos vanhempainillassa olisi alustus ja yhteistä keskustelua
jostakin kasvatukseen liittyvästä aiheesta?

Kyllä

Ei

☐
☐

Jos vastasit kyllä, niin minkälainen aihe kiinnostaisi si-
nua? _____

---

8. Onko jotakin muuta, mitä toivoisit yhteistyöltä toisten vanhempien kanssa?

---

9. Onko mielestäsi helppo olla yhteydessä seuraaviin henkilöihin?

a) Luokanopettaja

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

☐☐☐

b) Rehtori

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

☐☐☐

c) Erityisopettaja

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

☐☐☐

d) Terveystenhoitaja

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

☐☐☐

e) Koulun muu henkilökunta

Kyllä

Ei

En osaa sanoa

☐☐☐

Voit perustella vastauksiasi a) – e)

---

10. Onko kasvatuskumppanuus käsitteenä tuttu?

Kyllä

Ei

☐
☐

11. Jos vastasit kyllä, niin mitä arvelet kodin ja koulun välisen kasvatuskumppanuuden antavan niiden yhteistyöhön?

---

12. Oletko mielestäsi saanut riittävästi keskustella lapsesi asioista opettajan kanssa?

Kyllä, riittävästi

Lähes riittävästi

Kaipaisin enemmän

☐
☐
☐

13. Oletko tyytyväinen lapsesi koulun kanssa toteutuvaan yhteistyöhön?

Erittäin tyytyväinen

Melko tyytyväinen

Tyytymätön

☐
☐
☐

Peruste-

lut

---

14. Kuinka yhteistyötä voisi mielestäsi kehittää?

a) Vuoropuhelun lisääminen opettajan ja vanhempien välillä

Tärkeää

☐

Melko tärkeää

☐

Ei tärkeää

☐

b) Kasvatusnäkemyksistä keskusteleminen yhteisen toimintatavan löytämiseksi opettajan ja vanhemman tapaamisessa

Tärkeää

☐

Melko tärkeää

☐

Ei tärkeää

☐

c) Kasvatusnäkemyksistä keskusteleminen yhteisen toimintatavan löytämiseksi vanhempainillassa

Tärkeää

☐

Melko tärkeää

☐

Ei tärkeää

☐

d) Vanhempien innostaminen yhteistoimintaan muiden vanhempien kanssa

Tärkeää

☐

Melko tärkeää

☐

Ei tärkeää

☐

e) Vanhempien mukaan ottaminen toiminnan suunnitteluun

Tärkeää

☐

Melko tärkeää

☐

Ei tärkeää

☐

f) Vanhempien ja lasten yhteistoiminnan kehittäminen

Tärkeää

☐

Melko tärkeää

☐

Ei tärkeää

☐

15. Minkälaista yhteistyötä koulun kanssa toivoisit?

---

16. Onko sinulla ideoita, miten koulun yhteisöllisyyttä voitaisiin lisätä?

Suuri kiitos vastauksestasi! Voit vielä lopuksi antaa muutamalla sanalla palautetta lomakkeen täyttämisestä ja sisällöstä.

Olisitko vielä halukas antamaan yhteystietosi mahdollista haastattelua varten? Haastattelussa saat mahdollisuuden tämän lomakkeen pohjalta kertoa kokemuksiasi lapsenne koulun aloituksesta ja kodin ja koulun yhteistyöstä. Äänesi on tärkeä, jotta voisimme yhdessä kehittää koulun toimintaa.

Kyllä, olen kiinnostunut.

☐

Yhteystietoni _____

En ole tällä kertaa kiinnostunut haastattelusta.

☐